

starodavno nasprotstvo med norveškimi in med švedskim narodom, ki ga ni mogla premostiti personalna unija tudi pod blagim vladarjem. — Naslednik mu je Gustav II., peti Bernadotte, ki je od l. 1881. poročen z Viktorijo, vnučico nemškega cesarja Viljema I. Kraljica Viktorija je bolehná, a priljubljena zaradi svojega človekoljubnega delovanja. Trije sinovi izvirajo iz tega zakona.

Iz avstrijskega državnega zbora pričujemo zopet nekaj slik. V lanskem letniku smo pokazali v podobi glavne parlamentarce naše zbornice. Tačas smo dobili nove ministre: Dr. Gessmann, krščanski socialc, je postal minister za javna dela, katero ministrstvo se pa šele uredi, Prasek, češki agrarec, je postal češki minister-rojak, (obeh sliki glej v „Dom in Svetu“ 1907, str. 333.), Peschka, nemški agrarec, je nemški minister-rojak, krščanski socialc dr. Ebenhoch poljedelski minister, mladočeh dr. Fiedler trgovinski, poljski konservativc David Abrahamowicz poljski minister-rojak. — Važna je bila debata o vseučiliščih, ki se je končala s parlamentarno zmago krščanskih strank. Doktor Masaryk je zahteval od vlade garancij, da se vseučilišča ne „poklerikalijo“ — pač nepotrebna skrb! Glavna govornika

Želimo svojemu glasbenemu učitelju, ki je kot znak svoje mladeniške živahnosti ravnokar zopet izdal zbirko zborov, da bi se dolgo bival med nami kot učitelj lepote in bogatil naše glasbeno slovstvo s plodovi svoje klasične Muze!

Dr. F. L.

Petindvajsetletnica dveh slovenskih umetnikov.

Srebrni jubileji so slavje, ki je posebno v umetnosti Talije redko. Trnjeva pot vodi do njega — in za Slovence je ta pot dvakrat težka. In zato smo bili res veseli, ko sta praznovala g. Zofija Borštnikova in gosp. Ignacij Borštnik 10. in 13. t. m. svoje srebrno slavje.

Umetnica slovanskega juga si je izbrala Ibsenovo „Noro“, g. Ignacij Borštnik pa Hauptmannovo „Rozo Bernd“. Občinstvo je napolnilo obakrat gledišče od parterja do galerij, sopki, venci in ovacije so pričale, da zna tudi Ljubljana ceniti umetnost, ki se vrača v domovino iz tujine, zakaj Borštnik-Zvonarjeva je bila do letos v Zagrebu, Sofiji in drugih večjih glediščih, Borštnik pa je pohitel iz Zagreba v Ljubljano.

DR. FIEDLER
trgovinski minister

FR. PESCHKA
nemški minister-rojak

DR. ALFRED EBENHOCH
poljedelski minister

v tej veliki debati sta bila dr. Jan. Ev. Krek, ki je v velikem, impozantnem govoru pred zbornico razvijal prava znanstvena načela, in mladi prof. dr. Drexel, ki je v posameznostih zavračal napade nasprotnikov.

Anton Foerster.

Dne 20. decembra je praznoval sedemdesetletnico svojega rojstva prof. Anton Foerster, pevovodja stolne cerkve v Ljubljani in najzaslužnejši naš skladatelj in glasbeni učitelj. „Dom in Svet“ je že podal celotno sliko njegovega delovanja na glasbenem polju, zato nam danes preostane le to, da se pridružimo čestitkam, s katerimi je vsa slovenska javnost počastila v svoji starosti še mladostno čilega skladatelja.

Anton Foerster je Slovincem sele prinesel umetno glasbo. Kar se je zlagalo pred njim, so bili le izlivni prirodne nadarjenosti; a Foerster nam je prinesel pravila prave klasične glasbe. Njegove skladbe so vzorne, kakor izklesane iz granita in marmorja, visoko umetnost najboljšega sloga je gojil med nami in ima zato največje zasluge za naš glasbeni napredek. Slovenska pevska društva so mu to priznala, ko so mu priredila na predvečer rojstnega dne podoknico, pri kateri so pevala njegove skladbe.

„Nora“ je vloga otroka, ki postane v par urah žena, je naivka, ki jo trenotek prelevi v tragedinjjo. Ljubka, sladkosnedna Nora je dobra mati, šaljiva žena in odkrita prijateljica — ko pa pride trenotek, ko izve njen soprog, da je ponaredila podpis na menjici, dasi je storila le zato, da njega reši — in ko vidi, da je on ne razume, pa postane iz otroka Meduza, ki ne mara biti več igrača — punčka svojemu možu.

Gospa Borštnikova igra to Nora prepričevalno, izcizelirano v najmanjšem detajlu in preišljeno v vsaki kretnji. Seveda trojnega prehoda ni mogoče tako premostiti, da človek ne bi videl mostu, ki vodi čez prepad Ibsenove Nore v posameznih dejanjih, a g. Borštnikova je tudi tu storila, kar more doseči tehnika in talent. — Lahko rečemo, da je njena Nora umetniška kreacija jugoslovanske Sorme.

G. Borštnik pa je igral Flamma v naturalističnem štilu in v žanru intimnih gledišč. Pa kako! — Gledavec je moral reči: V enakem slučaju bi jaz ravno tako ravnal, kakor je Borštnik igral. No in taka naravna igra je najtežja in višek umetnosti. Nič teatralike, nobenih gest in poz, ki bi nas spominjale, da zahteva aplavz posebno mazilo, brez katerega ta barometer teatralnega zadovoljstva ne funkcionira —; tako diskretno, naravno in neprisiljeno je igral g. Borštnik Flamma, katera vloga ni nikaka „parada“, da nas je naravnost frapiral. Mir in nervoznost, greh in kes, ljubezen

in sovraštvo, sreča in obup — vse nam je podal in združil momente v celoto, kot more pač menda edini Slovenec — g. Borštnik.

Ker se se povrnemo k obema slovenskima umetnikoma, naj danes zadostuje naše vošilo: Od srebrnega venca petindvajsetletnice — naprej do zlate petdesetletnice! A. R—a.

Slovensko gledališče. Izmed domačih del se je letos igrala poleg Medvedove tragedije „Za pravdo in srce“ A. Robidova psihološka drama „Mrlič“, dalje Risto Savinova opera „Poslednja straža“ in Cankarjeva farsa „Pohujšanje v dolini šentflorjanski“. Torej tri premiere!

Slavistika. Tu podajemo pregled letošnjih predavanj o slavistiki na raznih vseučiliščih. Na Dunaju: Redni profesor dvorni svetnik dr. Vatr. Jagič: „Zgodovina slovanskega jezika in starinoslovja“ (najnovejša doba). — Isti: „Čitanje pisateljev“. V zimskem tečaju, in sicer v prvi polovici Prešernove „Poezije“, v drugi pa pesmi Tarasa Ševčenka. — Isti: „Vaje v slovanskem seminarju“. Vršijo se na ta način, da si eden izmed dijakov vzame primerno snov iz slavistike in o nji predava, na kar se vrši pod vodstvom profesor-

jevim pogovor o predmetu in predavanju. Največ se pač govori tu o jezikoslovnih vprašanjih. — Redni profesor dr. Jožef Konstantin Jireček: „Viri za jugoslovansko zgodovino“. — Isti: „Albanija v srednjem veku“. — Isti: „Čitanje srednjeveških pisanih spomenikov“. V zimskem tečaju se čita „Vita Constantini“. — Izredni profesor dr. Vaclav Vondrák: „Zgodovina češkega slovstva“ (počenši od husitskih homatij). — Isti: „Vaje v staroslovan- skem cerkvenem jeziku“;

DAVID ABRAHAMOWICZ
poljski minister-rojak

a) za začetnike, b) za one, ki so že bolj napredovali. — Izredni prof. dr. Milan vitez Rešetar: „Čitanje ruskih pisateljev“. V zimskem tečaju se čitajo basni Krilova. — V Gradcu: Prof. dr. Murko: „Zgod. jugoslovan. slovstva od l. 1830.“ (3 ure na teden) in „Ruska historična slovnica“ (2 uri); profesor dr. Štrekelj pa „Staroslovenska slovnica“ (4 ure). Poleg tega ima prof. Murko seminarske vaje na polju najnovejše literature (2 uri), prof. Štrekelj pa vaje o interpretaciji staroslovenskih in novoslovenskih dialektičnih tekstov (2 uri). — V Krakovu predava prof. dr. grof Tarnowski: „Trije veliki pesniki“. — Isti: „Julian Klaczko“. — Isti: „Seminar za slovstvo“. — Prof. dr. Windakiewicz: „Poljska srednjeveška literatura“. Isti: „Druga generacija romantikov“. — Prof. dr. Łoś: „Zgodovinsko-primerjajoča fonetika poljskega jezika“. — Isti: „Slovanski seminar“. — Priv. docent dr. Nitsch: „Zgodovina morfoloških tipov v slovanskih jezikih“. — Lektor Łepki: „Elementarni pouk rusinščine“. — Isti: „Kotljarevskij: Eneida“. — Lektor Vladimir Nakonieczny: „Elementarni pouk ruščine“. — Isti: „Čitanje in razlaganje klasičnih pisateljev“ (ruskih). — Lektor Tadej Grabowski: „Praktični pouk srbohrvaščine“. — Isti: „Iz hrvaške romantične poezije: A. Senoa, F. Marković, G. Arnold, A. Palmović“ (Čitanje in razlaganje). — Lektor Henrik Nennel: „Poljska stenografija“, nižji kurz. — V Pragi predava letos: Redni prof. dr. Drtina: „Ocena pis-

menih del in referati o literarnih novostih“. — Redni profesor dr. Niederle: „Uvod v slovanski narodopis“ (nadaljevanje). — Redni prof. dr. Pastrnek: „Slovnica staroslovenskega jezika. IV. Skladba. I. Del“. — Isti: „Zgodovina starega cerkveno-slovenskega slovstva“. — Priv. doc. dr. Smetánka: „O češkem konsonantizmu“. — Isti: „Starejša češka literatura, I.“ — Redni prof. dr. Polívka: „Historična slovnica srbohrvaškega jezika“. Isti: „Glagolska sprega v slovanskih jezikih“. — Tit. izredni prof. dr. Máchal: „Zgodovina češke dramatične literature. I. Od najstarejše dobe do Klicpera“. — Isti: „Jugoslovanska literatura“. — Priv. doc. dr. Jakubec: „Literatura Čeških Bratov“. — Priv. doc. dr. Hanuš: „Glavne struje češke literature v drugi polovici XVIII. in na začetku XIX. stoletja“. — Redni profesor dr. Pastrnek: „Čitanje in razlaganje staroslovenskih spomenikov. Pismena dela“. — Priv. doc. dr. Smetánka: „Čitanje in razlaganje staročeskkih tekstov. Pismena dela“. — Redni prof. dr. Polívka: „Čitanje in razlaganje izbranih mest iz Gogoljevih spisov in kritika čeških prestav“. — Tit. izr. prof. dr. Vlček (slovstvenozgodovinska sekcija češkega oddelka): „Jiráskov L. Věk. Pismena dela. Razmotrivanje literarnih novosti“. — Lektor Kolář: „Razlaga ruske slovnice s praktičnimi vajami“. — Isti: „Razlaga poljske slovnice s praktičnimi vajami“. — Isti: „Razlaga srbohrvaške slovnice s praktičnimi vajami“. — Lektor Štěpánek: „Ruska slovnica s praktičnimi vajami“ (za začetnike). — Isti: „Sestavni vzorci ruskih pisateljev s posebnim ozirom na naglas“. — Lektor Černý: „Čitanje pesmi Jakoba Čišinskega z jezikovno razlago“. — Isti: „Čitanje in razlaganje Adama Mickiewicza: Dziadi“. — Lektor Pražák: „Popolni kurz (teoretični in praktični) češke stenografije s posebnim ozirom na gg. kandidate za učenje stenografije na srednjih solah“.

PROF. DR. DREXEL
državni poslanec

Šestdesetletnica Eliške Krásnohorske! Med slovanskimi književnostmi se ponašata samo češka in poljska s takšnimi imeni, kakor so: Světlá, Orzeszkowa ali Konopnicka in Krásnohorská. Obe dvojici imata marsikaj skupnega, zlasti je Konopnicka stala v ospredju ženskega gibanja na Poljskem kakor Krásnohorská na Češkem. Književno delovanje obeh je enako mnogostransko, in kakor je lani obhajala sloveča Poljakinja Konopnicka svojo šestdesetletnico, jo je letos slavila tudi Krásnohorská, češka lirična pesnica. Krásnohorská se je porodila 18. novembra 1847 v Pragi; njeno pravo ime je Eliška Pechová. Pomen Krásnohorske v češki književnosti je že sedaj določen, ker od svoje petdesetletnice razen prevodov „Kralja Sionskega“ in „Borisa Godunova“ in nekoliko manjših spisov za mladino ni izdala ničesar imenitnega. Krásnohorská se je popolnoma strnila z narodnim češkim življenjem, katerega geslom je služila celo svoje življenje. V prvih njenih pesniških zbirkah odmeva struna svobode in prostosti, ljubezni in resnice („Z máje žiti“ „Ze Šumavy“, „K slovanskému jihu“, „Vlny u proudu“), a zgodaj je začela zajemati gradivo iz narodnega in rodoljubnega življenja („Na živé struně“). Poleg le-teh rodoljubnih pesniških zbirk je spisala še „Bájký velkých“ in idile „Su-